

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudkyně zpravodajky Lucie Dolanské Bányaiové a soudce Jiřího Přibáně o ústavní stížnosti stěžovatelky **E. J.**, zastoupené Mgr. Jiřím Ježkem, advokátem, sídlem Dvořákova 937/26, Ostrava, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2024 č. j. 30 Cdo 1892/2024-72, rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. února 2024 č. j. 8 Co 6/2024-54 a rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. září 2023 č. j. 38 C 78/2023-36, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Ostravě a Okresního soudu v Ostravě**, jako účastníků řízení, a **České republiky – Ministerstva spravedlnosti**, sídlem Vyšehradská 427/18, Praha 2 – Nové Město, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2024 č. j. 30 Cdo 1892/2024-72, rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. února 2024 č. j. 8 Co 6/2024-54 a rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. září 2023 č. j. 38 C 78/2023-36 bylo porušeno základní právo stěžovatelky zaručené v čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

II. Tato rozhodnutí se proto ruší.

Odůvodnění:

I.

Skutkový stav věci a průběh předchozího řízení

1. Okresní soud v Ostravě (dále jen „okresní soud“) v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl stěžovatelčinu žalobu o zaplacení částky 280 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z této částky od 6. 11. 2022 do zaplacení. Stěžovatelka se vůči státu domáhala zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou jí nepřiměřenou délkou řízení vedeného u okresního soudu pod sp. zn. 25 C 46/97, v němž vystupovala jako vedlejší účastnice na straně tehdejšího čtvrtého žalovaného, V. J., svého manžela.
2. K odvolání stěžovatelky ve věci rozhodoval Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“), který rovněž napadeným rozsudkem rozhodnutí okresního soudu potvrdil.
3. Dovolání stěžovatelky, založené na otázce, zda má vedlejší účastník právo na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení, Nejvyšší soud odmítl jako nepřípustné podle § 243c odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“). Tato otázka podle Nejvyššího soudu nemohla založit přípustnost dovolání, neboť při jejím řešení se krajský soud neodchýlil od judikatury Nejvyššího soudu.
4. Nejvyšší soud v odůvodnění uvedl, že jeho judikatura je ustálena v závěru, že vedlejší účastník (ve smyslu § 93 o. s. ř.) nemá právo na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení, neboť příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem

záležejícím v nepřiměřené délce řízení a vznikem nemajetkové újmy na straně vedlejšího účastníka je přerušena jeho právním poměrem k účastníkovi řízení, kterého podporuje, poněvadž vedlejší účastník svou újmu osobně odvozuje od tohoto (tvrzeného) právního poměru, nikoliv od nesprávného úředního postupu.

II.

Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka s těmito závěry obecných soudů nesouhlasí, navrhuje zrušení napadených rozhodnutí, přičemž se dovolává porušení svých základních práv zaručených čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

6. Stěžovatelka rozporuje závěr soudů, že jí coby vedlejší účastnici řízení nenáleží právo na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení. Má za to, že nepřiměřená délka řízení způsobuje újmu všem účastníkům, a to včetně vedlejších účastníků.

III.

Průběh řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud vyžádal vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení.

8. Nejvyšší soud předně odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Zdůraznil, že důvodem zamítnutí požadavku stěžovatelky na přiznání zadosti učinění za nemajetkovou újmu z nepřiměřené délky řízení, jehož se stěžovatelka účastnila v postavení vedlejší účastnice na straně tehdejšího čtvrtého žalovaného (jejího manžela), nebyl závěr, že by vedlejší účastník nepatřil mezi účastníky řízení, či že by mu obecně nemohlo svědčit právo na přiměřenou délku řízení, ale výlučně skutečnost, že u vedlejšího účastníka není naplněna jedna ze tří základních podmínek vzniku takového nároku, tedy existence příčinné souvislosti mezi nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce řízení a vznikem nemajetkové újmy na jeho straně, neboť tato je přerušena právním poměrem vedlejšího účastníka k hlavnímu účastníkovi řízení, kterého podporuje. Vedlejší účastník tedy svou újmu osobně odvozuje od tohoto tvrzeného právního poměru k hlavnímu účastníkovi, nikoliv od nesprávného úředního postupu. Nejvyšší soud upozornil, že tuto právní argumentaci Ústavní soud nepovažoval za nepřijatelnou či excesivní (srov. usnesení ze dne 1. 9. 2020 sp. zn. II. ÚS 1100/20).

9. Nejvyšší soud dále uvedl, že jestliže stěžovatelka v ústavní stížnosti polemizuje se závěrem o přerušení příčinné souvislosti, platí, že se krajský soud neodchýlil od judikatury Nejvyššího soudu. Opětovně odkázal na judikaturu Ústavního soudu potvrzující, že řešení této otázky obecnými soudy neshledal protiústavní (srov. usnesení ze dne 28. 6. 2022 sp. zn. II. ÚS 3283/21).

10. Nejvyšší soud doplnil, že nejistotu ohledně výsledku řízení nepocítuje vedlejší účastník přímo, ale zprostředkovaně právě skrze jeho hmotněprávní poměr k hlavnímu účastníkovi řízení. Předmětem řízení (meritem věci) nejsou práva a povinnosti vedlejšího účastníka, ale hlavního účastníka řízení. Upozornil, že pokud by se měl prosadit názor prezentovaný stěžovatelkou, mohli by (*per reductionem ad absurdum*) požadovat náhradu nemajetkové újmy

bez dalšího všichni manželé účastníků posuzovaných řízení, kteří neměli modifikováno společné jmění manželů, všichni věřitelé dlužníků – účastníků posuzovaného řízení apod. Rovněž by nebylo možno vyloučit nadužívání institutu vedlejší intervence motivované snahou domoci se vůči státu v budoucnu zadostiučinění za nemajetkovou újmu v průtažných řízeních.

11. Nejvyšší soud dále uvedl, že teze o zprostředkované újmě se přitom uplatňuje nejen ve sporech o kompenzaci nepřiměřené délky řízení, nýbrž je vlastní např. i nárokům spojovaným s odškodněním trestního stíhání, jež nebylo zakončeno odsuzujícím rozsudkem. Odkázal na nález Ústavního soudu dne 8. 10. 2019 sp. zn. IV. ÚS 2287/18, z něhož se podává, že osoby blízké osobě, proti které je vedeno trestní řízení, nejsou samy o sobě aktivně legitimovány k uplatnění nároku na náhradu újmy, neboť svou újmu neodvozují od rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, ale od újmy, která v souvislosti s ním vznikla obviněnému. Újmu z trestního stíhání prožívají zprostředkovaně skrze újmu vzniklou obviněnému; nebýt totiž jejich vztahu k primárnímu poškozenému, újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním by vůbec nepocíťovaly.

12. Krajský soud stručně odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Vyjádřil názor, že v nyní posuzovaném případě nedošlo k porušení základních práv stěžovatelky.

13. Okresní soud obdobně stručně shrnul, že žaloba byla zamítnuta, neboť soud neshledal příčinnou souvislost mezi nesprávným úředním postupem, nepřiměřenou délkou řízení a vznikem nemajetkové újmy na straně stěžovatelky, právě s odkazem na její citované procesní postavení ve sporu pod sp. zn. 25 C 46/97. Doplnil, že se řídil ustálenou rozhodovací praxí nadřízených soudů, která je v podrobnostech citována v napadeném rozhodnutí.

14. Stěžovatelka se v replice vymezila vůči vyjádření Nejvyššího soudu. Zdůraznila, že újmu, jejíž náhrady se domáhá, odvozuje od dotčení svého práva jakožto účastníka řízení na rozhodnutí v přiměřené době. Právní poměr k hlavnímu účastníkovi má dle jejího názoru jen ten vliv, že bez takového vztahu by vůbec nebyla vedlejším účastníkem řízení, ale nezpůsobuje, že by dotčení práva bylo zprostředkované. Stěžovatelka závěrem uvedla, že na své argumentaci trvá.

IV.

Splnění podmínek řízení

15. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas k tomu oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí. Stěžovatelka je právně zastoupena advokátem v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka vyčerpala všechny procesní prostředky ochrany svých práv. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný.

V.

Vlastní posouzení

16. Ústavní soud předně uvádí, že ústavní přezkum rozhodnutí ve věcech náhrady nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem při výkonu veřejné moci je ustálenou součástí rozhodovací praxe Ústavního

soudu. Podle čl. 36 odst. 3 Listiny má každý právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem. Odpovědnost za újmu způsobenou výkonem veřejné moci nicméně neplyne jen z čl. 36 odst. 3 Listiny, ale přímo z principů materiálního právního státu. Má-li být stát skutečně považován za materiální právní stát, musí nést objektivní odpovědnost za jednání svých orgánů, pokud se jejich postup ukáže jako mylný a zasáhne do základních práv jednotlivce (srov. nález ze dne 8. 10. 2019 sp. zn. IV. ÚS 2287/18, bod 19).

17. Ohledně podmínek vzniku nároku na náhradu újmy způsobené výkonem veřejné moci odkazuje čl. 36 odst. 4 Listiny na zákon, jímž je především zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“). Ústavní soud plně respektuje pravomoc obecných soudů posoudit existenci podmínek pro vznik odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem (srov. nálezy ze dne 16. 5. 2013 sp. zn. IV. ÚS 3377/12 či ze dne 26. 9. 2013 sp. zn. I. ÚS 215/12). Zároveň však zdůrazňuje, že při posuzování nároků uplatňovaných podle citovaného zákona obecné soudy nikdy nesmí zapomínat na jejich ústavní původ a zakotvení. Je proto nezbytné v každém případě dbát na to, aby fakticky nedošlo k vyprázdňení dotčeného základního práva při použití jeho zákonného provedení. Jinak řečeno, interpretaci a aplikaci zákona č. 82/1998 Sb. v případech odpovědnosti státu za škodu a nemajetkovou újmu nesmí dojít, přímo ani nepřímou, k omezení rozsahu základního práva zaručeného čl. 36 odst. 3 Listiny (srov. např. nález ze dne 12. 5. 2014 sp. zn. I. ÚS 4227/12).

18. Ústavní soud současně ve své judikatuře zdůraznil, že právo na náhradu újmy způsobené výkonem veřejné moci není právem absolutním a neomezeným. V kolizi s dotčeným právem stojí veřejný zájem na efektivním výkonu veřejné moci, který zákonná úprava musí reflektovat. Nepřiměřeně extenzivní uplatňování práva na náhradu újmy způsobené výkonem veřejné moci by mohlo vést, i s ohledem na institut regresního nároku státu vůči konkrétnímu jednotlivci vykonávajícímu veřejnou moc, k důsledku, jež doktrína nazývá tzv. mrazícím účinkem (*chilling effect*). Ten se může projevit v lepším případě v defenzivním postupu při výkonu veřejné moci (např. v podobě opatrného rozhodování), v horším případě až v úplné rezignaci na výkon veřejné moci (srov. cit. nález sp. zn. IV. ÚS 2287/18, bod 21). Výsledkem těchto úvah může být závěr o určité potřebě proporcionality v rámci odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci, která by vyvažovala právo na náhradu škody při výkonu veřejné moci a nežádoucí důsledky jejího nepřiměřeného uplatňování (srov. Svoboda, T. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci – ve prospěch jednotlivce nebo veřejné moci? *Právník*, č. 8, 2019, s. 793 a násl.).

19. Podstatou ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatelky s vyloučením aplikace institutu náhrady nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce řízení ve vztahu k vedlejším účastníkům řízení. Z pohledu ústavního přezkumu není podstatné, zda soudy stěžovatelkou uplatněný nárok zamítly s odůvodněním, že stěžovatelce náhrada nemajetkové újmy nepřísluší *apriorně z důvodu jejího procesního postavení vedlejší účastnice*, jak naznačuje stěžovatelčina argumentace, nebo *z důvodu nesplnění jedné z podmínek pro přiznání tohoto nároku, tj. neexistence příčinné souvislosti mezi nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce řízení a vznikem nemajetkové újmy na straně vedlejší účastnice*, jak vyplývá z rozhodnutí krajského soudu a Nejvyššího soudu a akcentuje i jeho následného vyjádření. Oba důvody jen jinými slovy říkají totéž – vylučují odpovědnost státu za újmu

způsobenou nepřiměřenou délkou řízení vedlejšímu účastníku řízení, a to proto, že je jen vedlejším účastníkem, který odvozuje své postavení v řízení od účastníka „hlavního“.

20. Náhrada nemateriální újmy má sloužit ke kompenzaci stavu nejistoty, do níž byl poškozený v důsledku nepřiměřeně dlouze vedeného řízení uveden a v níž byl udržován (srov. tamtéž, bod 28; dále přiměřeně srov. např. nález ze dne 26. 9. 2017 sp. zn. I. ÚS 741/17, bod 32 a stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011 sp. zn. Cpjn 206/2010). Ústavní soud připomíná, že odpovědnost státu za nemajetkovou újmu vzniklou nesprávným úředním postupem, včetně nepřiměřené délky řízení, byla do zákona č. 82/1998 Sb. zavedena novelou provedenou zákonem č. 160/2006 Sb. jako reakce na odsuzující rozsudky Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), v nichž ESLP dospěl k závěru, že v České republice neexistuje účinný prostředek nápravy nepřiměřené délky řízení (srov. nález ze dne 14. 10. 2020 sp. zn. II. ÚS 570/20, bod 22). Zavedením nové úpravy měla Česká republika předcházet svým odsouzením, plnit své závazky vyplývající z Úmluvy a přispět ke snížení břemene, které nese ESLP (srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 160/2006 Sb., obecná část, bod 1).

21. Důvodová zpráva dále uvádí, že by v otázkách zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu bylo vhodné, „*kdyby aplikační orgány přiblížely k rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva, z níž především vyplývá, že se nemajetková újma neproказuje, že vzniká samotným porušením základních práv a svobod*“ (tamtéž, zvláštní část, bod 26). Judikatura ESLP přitom vychází ze silné, ale vyvratitelné domněnky, že nepřiměřená délka řízení znamená pro účastníka řízení morální újmu; v tomto ohledu se tedy žádné důkazy v zásadě nevyžadují a existence újmy v případě porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě se presumuje, neboť újma vzniká samotným porušením tohoto základního práva. Je pak věcí státu, zda se na základě okolností konkrétního případu pokusí danou domněnku vyvrátit s tím, že učiní-li tak, je povinen tento závěr dostatečně odůvodnit (srov. nález ze dne 28. 2. 2024 sp. zn. IV. ÚS 2699/23, bod 30).

22. Z textu příslušné zákonné úpravy ani z odkazované důvodové zprávy nevyplývá, že by zákonodárce zamýšlel vyloučit vedlejší účastníky řízení z nároku na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení, to dovodila až judikatorní praxe. Pro Ústavní soud je v nyní posuzovaném případě rovněž podstatné, že ESLP vychází z toho, že právo na projednání věci v přiměřené lhůtě může náležet rovněž vedleším účastníkům řízení (srov. rozsudek ESLP ve věci *Bekerman proti Lichtenštejnsku* ze dne 3. 9. 2015, body 56 až 59 a 93). V dané věci měl stěžovatel jako vedlejší účastník řízení čtená procesní práva (např. navrhnout důkazy, podávat odvolání). Za takových okolností má podle ESLP vedlejší účastník řízení právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, je přímo dotčen průtahy v řízení a může být obětí porušení čl. 6 Úmluvy (srov. výše *Bekerman*, bod 57). Vzhledem k tomu, že vedlejší účastník má podle § 93 odst. 3 o. s. ř. stejná práva a povinnost jako účastník řízení, je třeba ve vztahu k němu nutně vycházet z premis vymezených judikaturou ESLP týkajících se posuzování nároku na náhradu nemajetkové újmy dané porušením tohoto základního práva. Nejistotou v důsledku nepřiměřeně dlouze vedeného řízení je proto s ohledem na rozsah jeho procesních práv v řízení přímo dotčen také účastník vedlejší, nejen hlavní účastník řízení (srov. výše *Bekerman*, bod 57).

23. Podle čl. 36 odst. 3 Listiny náleží právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem každému. Osobní působnost tohoto ustanovení ústavního pořádku tudíž není omezena, resp. z čl. 36 odst. 3 Listiny přímo nevyplývá, že by na náhradu škody či újmy měl nárok pouze hlavní účastník řízení, tedy účastník, jehož věc soudy projednávaly. Tento závěr neznamená, že by právo na náhradu

škody podle čl. 36 odst. 3 Listiny nemohlo být omezeno věcně (srov. výše, bod 18 tohoto nálezu). Ústavní soud proto nemůže akceptovat plošné vyloučení celé kategorie účastníků řízení (vedlejších účastníků řízení) z veřejnoprávního, ba dokonce ústavněprávního nároku na náhradu škody. Z ústavněprávního hlediska nemůže obstat apriorní, předem dané zamítnutí nároku na náhradu nemajetkové újmy odůvodněné pouze procesním postavením vedlejšího účastníka řízení.

24. Nejvyšší soud předkládá důvody, pro které vedlejší účastník řízení nemá nárok na náhradu nemajetkové újmy podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb. Činí tak ovšem způsobem, který nedostatečně reflektuje ústavněprávní původ a zakotvení základního práva na náhradu škody vůči státu, a ve vztahu k vedlejším účastníkům řízení toto právo v konečném důsledku fakticky vyprazdňuje. Ústavní soud v nálezu ze dne 10. 4 2002 sp. zn. Pl. ÚS 18/01 uvedl: „*Má-li tedy každý právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem, přičemž podmínky a podrobnosti realizace tohoto práva stanoví zákon (čl. 36 odst. 3, odst. 4 Listiny), pak takový zákon, vydaný na základě ústavního zmocnění, nemůže nárok na náhradu škody, v důsledku zmíněného jednání vzniklé, zcela anulovat (negovat), a tím tedy ústavně zaručené základní právo, byť toliko v určitých případech, popřít.*“ Tento závěr se obdobně uplatní i v případech, v nichž by k popření základního práva došlo v důsledku soudy provedené interpretace a aplikace zákona. Argumentace Nejvyššího soudu odporuje shora uvedenému obecnému východisku ústavního přezkumu nyní posuzované věci, že interpretací a aplikací zákona č. 82/1998 Sb. nesmí dojít, přímo ani nepřímo, k omezení rozsahu základního práva zaručeného čl. 36 odst. 3 Listiny.

25. Ústavní soud ze shora uvedených důvodů uzavírá, že právo na náhradu nemajetkové újmy způsobené porušením základního práva na projednání věci v přiměřené lhůtě náleží hlavnímu i vedlejšímu účastníkovi řízení. Argument tzv. přetrženou příčinnou souvislostí z výše uvedených důvodů nemůže obstat, o povahu vztahu vedlejšího účastníka k předmětu řízení nejde, stěžejní je jeho postavení v řízení, jehož se přímo účastní, a má proto právo na to, aby proběhlo bez zbytečných průtahů. Jak vyplývá z předchozího, újma vedlejšího účastníka zpravidla vzniká (presumuje se) shodně jako u hlavního účastníka řízení již jen z nepřiměřené délky řízení. Má-li být tato presumpce vyvrácena, musí stát předložit silné a pádné důvody, že nepřiměřená délka řízení v podmínkách konkrétního řízení morální újmu nezpůsobila. Pouze pro doplnění Ústavní soud v tomto kontextu doplňuje, že paralela s odkazovanou nálezovou judikaturou týkající se odpovědnosti státu za újmu vzniklou nezákonným stíháním osobám blízkým osobě nezákonně stíhané (tedy sekundárním obětím nezákonného stíhání) není – nahlíženo úhlem podústavního práva – přílehlavá. Osoby blízké až na specifické výjimky týkající se vymezené skupiny pozůstalých po obětech trestných činů nejsou účastníky trestního řízení a zákon č. 82/1998 Sb. upravuje právo na náhradu újmy z nezákonného rozhodnutí jen ve vztahu k účastníkům řízení (§ 7 odst. 1).

26. Úkolem obecných soudů bude zabývat se věcí znovu, neboť jejich závěr, že stěžovatelce nelze přiznat nárok na náhradu újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení, odůvodněný toliko jejím procesním postavením vedlejší účastnice, není ústavněprávně akceptovatelný. Nevyvrátí-li vedlejší účastnice řízení při zohlednění okolností nyní posuzovaného případu ve vztahu ke stěžovateli shora uvedenou presumpci, budou povinni rozhodnout o formě a výši přiměřeného zadostiučnění, jež jí náleží v důsledku takto vzniklé újmy. Je rovněž žádoucí, aby soudy dále specifikovaly vodítka pro posouzení nároku vedlejšího účastníka řízení na přiměřené zadostiučnění ve smyslu § 31a zákona č. 82/1998 Sb. I v případě vedlejších účastníků totiž platí, že stanovení formy a výše zadostiučnění za nemajetkovou újmu vzniklou nesprávným úředním postupem je primárně záležitostí obecných soudů, které jsou povinny individuálně posoudit každý jednotlivý případ s přihlédnutím ke kritériím

stanoveným v § 31a zákona č. 82/1998 Sb. a zodpovědně zohlednit všechny reálné dopady nepřiměřeně dlouhého řízení do života jednotlivce (srov. např. nález ze dne 12. 7. 2012 sp. zn. II. ÚS 2142/09, bod 22). Tato kritéria jsou relevantní i v případě zadostiučnění poskytovaného vedlejším účastníkům řízení. I u nich totiž lze přihlídnout mj. k celkové délce řízení [u vedlejšího účastníka se přitom délka řízení bude odvíjet od okamžiku, kdy do řízení vstoupil, což může nastat např. až po vyhlášení rozhodnutí soudu prvního stupně (srov. § 203 odst. 1 o. s. ř.) – srov. přiměřeně rozsudek ESLP ve věci *Kabakchievi proti Bulharsku* ze dne 6. 5. 2010, bod 32 a zde citovanou judikaturu], složitosti řízení, procesní aktivitě (rozdíl může být např. mezi vedlejším účastníkem, jehož účast se omezuje toliko na samotný vstup do řízení, resp. účastníkem, který kupř. vznáší námitku promlčení, vyjadřuje se k věci samé, podává odvolání, žalobu na obnovu řízení, žalobu pro zmatečnost, apod.), či k významu předmětu řízení, případně povaze hmotněprávního vztahu vedlejšího účastníka řízení k předmětu (rozdíl může být např. mezi postavením pojišťovny, která v souvislosti se svou podnikatelskou činností vstupuje do řízení na straně svého klienta a pomáhá mu vyhrát spor a postavením spoluvlastníka nemovitosti, jenž vstupuje do řízení, které může být zcela zásadní z hlediska zachování jeho bytové potřeby).

VI. Závěr

27. Ústavní soud vzhledem k výše uvedenému shledal ústavní stížnost důvodnou a podle § 82 odst. 2 písm. a) a § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadená rozhodnutí okresního soudu, krajského soudu a Nejvyššího soudu, neboť jimi soudy porušily stěžovatelčino právo na náhradu újmy způsobené nesprávným úředním postupem podle čl. 36 odst. 3 Listiny.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 28. ledna 2026

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu